

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3368/2018. (XI. 28.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény 3. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

2. Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Bpkf.279/2014/2. számú végzése és a Debreceni Törvényszék 18.Beüf.351/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Fábián László) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-a, valamint a Debreceni Járásbíróság 64.Bk.194/2014/2. számú és 64.Bk.194/2014/23. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztett elő indítványt az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó kérelemként fogalmazta meg azt is, hogy az Alkotmánybíróság rendelje el a vele szemben kiszabott három alapítélet tekintetében az utólagos összbüntetésbe foglalást. Végül azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság rendelkezzen az alapítéletei közül utolsóként végrehajtandó szabadságvesztés büntetés végrehajtásának a felfüggesztéséről.
- [3] Az összbüntetés szempontjából releváns alapítéletekről az indítványozó a beadványában a következőképpen számolt be.
- [4] Előadása szerint a Debreceni Városi Bíróság 2009. április 7-én kelt és jogerős 5.B.2037/2007/5. számú ítéletével 2 év szabadságvesztésre ítélte, aminek a végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. Az elkövetés ideje: 2007. július 9. és 2007. július 25. Ezt követően a Debreceni Városi Bíróság az indítványozót 2009. augusztus 6-án elkövetett cselekménye miatt 2010. szeptember 9-én kelt 70.B.2464/2009/20. számú ítéletével első fokon 2 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet másodfokon a Debreceni Törvényszék 18.Bf.811/2010/4. számú végzésével 2012. január 19-én emelkedett jogerőre. Végül a Debreceni Városi Bíróság 2011. július 18-án elkövetett cselekménye miatt ítélte az indítványozót 2012. december 10-én kelt 64.B.95/2012/19. számú ítéletével első fokon 1 év 10 hónap szabadságvesztésre. Az ítélet másodfokon a Debreceni Törvényszék 2.Bf.22/2013/9. számú végzésével 2013. október 14-én emelkedett jogerőre.
- [5] Az indítványozó összbüntetésbe foglalás iránti indítványát a Debreceni Járásbíróság elsőfokú bíróságként eljárva a 64.BK.194/2014/3. számú végzésével 2014. január 29-én elutasította. A döntést a Debreceni Törvényszék másodfokon 1.Bpkf.279/2014/2. számú, 2014. május 12-én kelt végzésével helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó 2015. április 2-án kérelmet terjesztett elő ítéletei utólagos összbüntetésbe foglalására. A kérelmet a Debreceni Járásbíróság 64.Bk.194/2014/23. számú végzésével 2015. április 20-án elutasította. A döntést a Debreceni Törvényszék 18.Beüf.351/2015/2. számú, 2015. június 11-én kelt végzésével másodfokon helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróságok a Btkátm. 3. §-ának megfelelően mind az összbüntetési, mind az utólagos összbüntetésbe foglalás iránti eljárásban a Btk. rendelkezéseit alkalmazták. Előadta, hogy a bűncselekményei elkövetésekor hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) szabályaiból kiindulva alappal számíthatott arra, hogy az alapítéleteit összbüntetésbe foglalják. Erre azonban a Btkátm. 3. §-a alapján utóbb nem került sor. Kifogásolta továbbá, hogy hátrányos helyzete részben abból fakadt, hogy a bíróságok indokolatlanul késlekedtek az ítélethozatallal. A Btkátm. 3. §-a és a Btk. szabályainak

az alkalmazását ugyanis esetében az alapozta meg, hogy a legutóbbi alapítélete 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre.

- [8] Az alapjogi sérelem indokolása keretében az indítványozó kifejtette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke rögzíti a büntető anyagi jog és eljárásjog legfontosabb alapelveit, ezek között a (4) bekezdésben a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elveket. Ezen elvek garanciális jelentőségét mutatja az indítványozó érvelése szerint az, hogy tiszteletben tartásukkal érvényesülhet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelménye. Az indítványozó álláspontja szerint a Btkátm. 3. §-a olyan szabályt tartalmaz, amely visszamenőleges hatállyal rendel alkalmazni az összbüntetés tekintetében az érintettekre nézve súlyosabb hátrányt jelentő rendelkezéseket. Ezért nem összeegyeztethető a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elvekkel, és nem áll összhangban a jogállamiságból fakadó követelményekkel sem. Kiemelte továbbá, hogy a Btkátm. támadott szabálya akadályozza a jogállamiságból fakadó további részjogosítványok, az előreláthatóság és a kiszámíthatóság követelményeinek az érvényesülését. Utalt az indítványozó arra is, hogy a jogállamiságból fakadó követelményeket az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában elemezte és rögzítette. A beadvány röviden ismertette ezen határozatok tartalmát. Az indítványozó hivatkozott továbbá a 4/2013. (X. 14.) BK véleményre is, és annak kapcsán kifejtette, hogy álláspontja szerint a felelősségre vonás valamennyi szabályának meg kell felelnie az előreláthatóság követelményének.
- [9] Megjegyezte az indítványozó, hogy a Btk. 2. §-a főszabályként rögzíti az elkövetéskor hatályos büntető törvény alkalmazásának a követelményét, attól általában csak az elkövető javára enged eltérést. Ezen követelménynek álláspontja szerint szintén ellentmond a Btkátm. 3. §-ában rögzített szabály. Hasonlóan ellentétes továbbá azon előírásokkal is, amelyek hazánkat nemzetközi egyezmények előírásai, így a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény alapján kötelezik.
- [10] 2. Az indítványozó beadványát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán kiegészítette.
- [11] Az indítvány-kiegészítés rögzíti, hogy az alkotmányjogi panasz jogszabályi alapja az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése.
- [12] Beadványa kiegészítésében az indítványozó megerősítette, hogy álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését és azzal együtt megvalósítja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértését is.
- [13] A korábbi beadványában foglaltakon túl kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság intézzen felhívást a Debreceni Járásbírósághoz, hogy az intézkedjen az indítványozó alapítéletei közül utolsóként letöltendő büntetés végrehajtásának a félbeszakítása, – más helyen – felfüggesztése iránt. Ugyancsak kérést fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogy az Alkotmánybíróság kérje fel a legfőbb ügyészt az alkotmánybírósági eljárásban való közreműködésre az Abtv. 26. § (3) bekezdése alapján. Ennek indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy az általa felvetett probléma személyek szélesebb körét is érinti, másrészt pedig arra, hogy a határidők szűkössége miatt nem tudott sem pártfogó ügyvédi, sem civil szervezettől segítséget kérni, és a saját maga jogvédelmét nem tudja kellő hatékonysággal ellátni. Mindezek alapján szükségesnek tartotta az ügyészi részvételt az alkotmánybírósági eljárásban, és azt, hogy az ügyész az alkotmányjogi panasz indokolását kiegészítse. Kérte továbbá az Alkotmánybíróságot, hogy rendeljen ki számára jogi segítőt, pártfogó ügyvédet, vagy a megsegítéséről jogvédő szervezet bevonásával gondoskodjon.
- [14] A Btkátm. 3. §-a az indítványozónak az indítvány-kiegészítésben kifejtett érvelése szerint azért ellentétes az Alaptörvénnyel, mert szigorúbb visszaható hatályú jogalkalmazást tesz lehetővé. Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó egyértelműen rögzítette azt is, hogy az alapítéletei tekintetében folytatott összbüntetési eljárásban és utólagos összbüntetési eljárásban hozott első- és másodfokú döntéseket egyaránt alaptörvény-ellenesnek tartja, mivel valamennyi a Btkátm. kifogásolt 3. § alkalmazásán alapul. Kifejtette, hogy mindhárom alapítéletét a régi Btk. szabályait alkalmazva hozták meg a bíróságok, ennek ellenére az összbüntetésbe foglalásra és az utólagos összbüntetésbe foglalásra irányuló eljárások során a Btk. rendelkezéseit alkalmazták. Ennek az lett a következménye, hogy olyan szabályok miatt nem került végül sor alapítéleteinek az összbüntetésbe foglalására, vagyis olyan rendelkezések alapján kell összességében hosszabb tartamú büntetést kiállnia, amelyek a bűncselekményei elkövetése idején még nem voltak hatályosak.
- [15] Az indítványozó kérte a Debreceni Járásbíróság 64.BK.194/2014/3. számú és a Debreceni Törvényszék 1.Bpkf.279/2014/2. számú összbüntetésbe foglalást elutasító végzései, továbbá a Debreceni Járásbíróság 64.Bk.194/2014/23. számú és a Debreceni Törvényszék 18.Beüf.351/2015/2. számú utólagos összbüntetésbe foglalást elutasító végzései alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.

- [16] Az indítványozó az alapítéletei tekintetében folytatott összbüntetési eljárásban és utólagos összbüntetési eljárásban hozott első- és másodfokú döntéseket egyaránt alaptörvény-ellenesnek tartja, mivel valamennyi a Btkátm. kifogásolt 3. §-án alapul. Kifejtette, hogy mindhárom alapítéletét a régi Btk. szabályait alkalmazva hozták meg a bíróságok, ennek ellenére az összbüntetésbe foglalásra és az utólagos összbüntetésbe foglalásra irányuló eljárások során a Btk. rendelkezéseit alkalmazták a Btkátm. 3. §-ának megfelelően. Ennek az lett a következménye, hogy olyan szabályok miatt nem került végül sor alapítéleteinek az összbüntetésbe foglalására, vagyis olyan rendelkezések alapján kell összességében hosszabb tartamú büntetést kiállnia, amelyek a bűncselekményei elkövetése idején még nem voltak hatályban.
- [17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott formai és tartalmi követelményeknek, ezért 2016. február 8-án döntést hozott az indítvány befogadásáról. A befogadási eljárásban az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy a Btkátm. 3. §-a, amely az összbüntetésbe foglalásra adott időponthoz – a Btk. hatályba lépéséhez – kapcsolódóan kötelezően előírja a Btk. – elkövetőre nézve hátrányosabb – szabályainak az alkalmazását attól függetlenül, hogy az érintett alapítéletek esetlegesen a régi Btk. rendelkezései alapján születtek, összhangban áll-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [18] Már a befogadási eljárásban is megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság tanácsa, hogy az indítvány egyes elemei érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [19] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a Debreceni Járásbíróság 64.BK.194/2014/3. számú végzésével és a Debreceni Törvényszék 1.Bpkf.279/2014/2. számú végzésével összefüggő részében a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon túl, vagyis elkésletten került sor. Az indítvány ezen elemei így – az Abtv. 30. § (1) bekezdésére figyelemmel – nem voltak érdemben vizsgálhatók.
- [20] Nem jelölte meg továbbá az indítványozó az indítványában sem az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, sem az Abtv. 27. §-át. Így nem tartalmazott hivatkozást az indítvány azon alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezésre, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozó jogosultságát a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát érintően megalapozta volna. Mivel pedig a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pontja szerinti követelmények nem teljesültek maradéktalanul, a panasz ezen, vagyis a bírósági döntések alaptörvény-ellenességét állító részei sem voltak érdemben vizsgálhatók.
- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a befogadási eljárásban megállapította, hogy a befogadhatóság követelményeinek az indítvány csak abban a részében tesz eleget, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Btkátm. 3. §-ának az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (4) bekezdése szerinti alaptörvény-ellenességét állítja. Az érdemi vizsgálat lefolytatásának ezért ezen indítványi elemek tekintetében volt helye.
- [22] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt a bírósági döntések alaptörvény-ellenességét állító része tekintetében az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.
- [23] 4. A jelen indítványon alapuló alkotmányjogi panasz eljárással párhuzamosan az Alkotmánybíróságon több olyan eljárás is indult, amelyek tárgya részben azonos volt: valamennyi a Btkátm. 3. §-ának az alaptörvény-ellenességét állította. Egy ilyen és a jelen panaszt megelőzően előterjesztett indítvány alapján folytatott eljárásban az Alkotmánybíróság meghozta a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh.). Döntésében megállapította, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek következtében a Btkátm. 3. §-a ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, vagyis alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a Btkátm. 3. §-át megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés – az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében – az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszítette, és e naptól nem alkalmazható.
- [24] A Btkátm. jelen indítványban is támadott 3. §-ának a megsemmisítését követően az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított – vagyis a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését célzó – indítványa az Ügyrend 67. § (1) bekezdése és (2) bekezdés *e)* pontja értelmében tárgyalanná, annak következtében pedig okafogyottá volt.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezért a jelen alkotmányjogi panasz eljárást az Abtv. 59. §-a alapján megszüntette.

- [26] Az indítványozó összbüntetésbe foglalás és utólagos összbüntetésbe foglalás iránti kérelmeivel és azok elutasításával összefüggésben az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi az alábbiakat.
- [27] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.) 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg. (Indokolás [77]) A Be. 839. § (3) bekezdése értelmében ugyanis az összbüntetési eljárást a bíróság hivatalból vagy indítványra folytatja le. Az összbüntetési eljárás lefolytatását az elítélt, a védő vagy az ügyész indítványozhatja. Amennyiben a bíróság hivatalból, illetőleg a védő vagy az ügyész indítványára jár el, minden esetben be kell szereznie az elítélt hozzájárulását az összbüntetési eljárás lefolytatásához. A fentiek értelmében tehát az eljárás alanyai, köztük az indítványozó terhel számára az Alkotmánybíróság döntése nyomán megváltozott jogszabályi környezetben nyitva áll az összbüntetési eljárás kezdeményezésének a lehetősége.
- [28] Az Abh.-ban rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmaznak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó (Indokolás [79]).
- [29] Tényként állapította meg az Alkotmánybíróság az Abh.-ban (Indokolás [59]) azt is, hogy a Btk. szabályai a régi Btk. szabályaihoz képest lényegesen szigorúbbak [pl.: összbüntetés csak azon cselekmények esetén alkalmazható, amelyek elkövetési ideje a legkorábbi elsőfokú ítélet kihirdetését megelőző időre esik, többszörös összbüntetésbe foglalás hiánya, az elengedés mértékének csökkenése: a (leg)rövidebb tartamú büntetésnek legfeljebb a 2/3 része engedhető el, nem kizárt a kumuláció].
- [30] Az összbüntetés ugyanis a Btk. 2. §-a értelmében a bűncselekmény elbírálásának, azon belül speciális büntetékiszabásnak minősül több okból is. Rendszertani megközelítésben azért, mert az összbüntetés szabályait a jogalkotó mind a régi Btk.-ban, mind a Btk.-ban a büntetés kiszabására irányadó rendelkezések között, az azonos című fejezetben helyezte el. Nyilvánvalóvá tette ezzel, hogy az összbüntetés megállapítása a büntetőjogi szankció kiszabásának egyik módja. Ezt a megközelítést támasztja alá az is, hogy az összbüntetést és annak mértékét a bíróság nem végzésben, hanem ítéletben állapítja meg.
- [31] Tartalmi értelemben is büntetékiszabás és nem csupán matematikai művelet az összbüntetésbe foglalás, hiszen az összbüntetésben határozza meg a bíróság azt a jogkövetkezményt, amelyet az elítélten ténylegesen végrehajtanak. Ezen felül az összbüntetés tartama vitathatatlanul bírói mérlegelés kérdése. Habár ez a mérlegelés az ítélethozatal általános eseteihez képest korlátozott, hiszen az összbüntetésbe foglalás során kizárt az alapítéletekben kiszabott büntetések újraértékelése, és nem vehetők figyelembe az elkövető személyi körülményeiben az elítélések óta bekövetkezett változások sem, a végleges összbüntetési ítélet megállapításának mégis immansens része a bíró szubjektív megítélése. A bírói mérlegelés lehetősége és kötelezettsége abból fakad, hogy az elengedés pontos mértékét a jogalkotó az irányadó jogszabályi rendelkezésekben nem határozta meg. Ugyan az összbüntetés minimális és maximális tartamára vonatkozóan tartalmaz előírást a Btk. 94. §-a, az elengedés mértéke bírói mérlegelés kérdése, amelynek a kereteit az összbüntetésbe foglalandó alapítéletek adják. A mérlegelésnél pedig a 3/2002. Büntető jogegységi határozatban foglaltak (a továbbiakban: BJE) továbbra is irányadók. Így a BJE Indokolásának II.3. pontja értelmében az elengedés mérvének a megítélésénél vizsgálni kell egyebek mellett azt, hogy a több eljárásban elbírált cselekmények jellegükben azonosak vagy hasonlók-e; az elkövetési magatartásuk időbelileg egybeeső vagy közeli-e; a cselekmények egymással összefüggésben állnak-e stb. Ezt az értelmezést támasztja alá a Btk. 94. §-ába foglalt azon követelmény is, miszerint az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki, hiszen ez utóbbi kétségtelenül büntetékiszabási tevékenység. A fentiek miatt az összbüntetés nem tekinthető csupán jogtechnikai intézménynek, nem számok kalkulálása matematikai műveletekkel, hanem bírói mérlegelés eredményeként meghatározott büntetés, vagyis büntetékiszabás.
- [32] Az Alkotmánybíróság további megállapítása szerint „[a] büntető törvénykönyv időbeli hatályának értelmezése tekintetében a bírói gyakorlat alakította ki azt az értelmezési szabályrendszert, amely különös jelentőséget nyert a 2012. évi C. törvény, vagyis a Btk. hatálybalépése során, és amely jelen esetben, a Btkátm. 3. §-a megsemmisítése következtében is irányadó.” (Indokolás [79]) Ezen értelmezési szabályrendszer szerint a cselek-

mény enyhébb elbírálása az új törvény alkalmazási feltételeként komplex értékelést követel meg. A régi Btk. 2. §-ához fűzött jogalkotói indokolás értelmében nem elegendő pusztán az adott bűncselekményi tényállás régi és új szabályozás szerinti összehasonlítása. Figyelembe kell venni és össze kell vetni a büntetethetőségi akadályokat, a kiszabható szankciók lehetséges mértékét és a büntetés kiszabási körülményeket is. A mérlegelést igénylő jogalkalmazói feladat itt annak eldöntésében áll, hogy összességében véve melyik törvény engedi az enyhébb elbírálást az adott esetben (BH2006. 383., BH2010. 264.). A bírói gyakorlat alapján továbbá olyan esetben, ha az új szabályozás a cselekmények jogi minősítése folytán enyhébb, az egyéb körülményekre tekintettel azonban súlyosabb jogi megítélést tesz lehetővé, a szabályok összehatásában való értékelése szükséges (BH2001. 254.).

- [33] Az összbüntetési szabályok értékelése és mérlegelése eredményeként pedig olyan helyzet is előállhat, amikor a régi Btk. általánosan méltányosabb szabályrendszere ellenére az adott elítélt vonatkozásában összességében az új Btk. szabályai a kedvezőbbek, annak következtében például, hogy a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét is az értékelés szempontjának tekinti. (Konkrét példával szemléltetve: ha a régi Btk. szerint kétszer 3 év szabadságvesztést foglaltak összbüntetésbe, akkor annak tartama megállapítható 3 év és 9 hónapban, és az elítélt legkorábban 3 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra, ha annak egyéb törvényi feltételei fennállnak. Az új törvény szerint ezeket a büntetéseket összbüntetésbe foglalva a letöltendő szabadságvesztés tartama megállapítható 4 évben, ugyanakkor az elítélt, amennyiben nem visszaeső, 2 év és 8 hónap után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a példa jól érzékelteti, hogy a bíróságok a lefolytatott egyedi vizsgálat alapján tudják mérlegelni, hogy a konkrét elítéltre nézve melyik időpontban hatályos Btk. rendelkezései a kedvezőbbek.)
- [34] Az Abh.-t követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.
- [35] Amennyiben a Btk. 2. § (2) és (3) bekezdéseire figyelemmel elvégzett bírósági mérlegelés eredményeként az állapítható meg, hogy a konkrét esetben a régi Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzak enyhébb rendelkezéseket az elítéltre, az összbüntetési eljárásban a régi Btk. alapján kell a bíróságnak eljárni. Ha ugyanakkor a bíróság mellőzi a Btk. 2. §-a szerinti mérlegelést és a döntése a megsemmisített rendelkezéssel tartalmilag azonos szempontok és elvek alkalmazásán alapul, felmerül a konkrét bírói döntés alaptörvény-ellenességének a lehetősége.
- [36] 5. Minderre figyelemmel az indítványozó az új Be. szabályai értelmében az Abh. közzétételét követően ismételtelen kérelmet terjeszthet elő ítéletei összbüntetésbe foglalására. Kérelmét pedig a bíróság már a megsemmisített Btkátm. 3. §-a figyelmen kívül hagyásával, a hatályos eljárásjogi szabályok és visszaható hatály tilalmával összhangban álló anyagi jogi rendelkezések alapján lesz köteles elbírálni.
- [37] Így a visszaható hatály tilalmának a megsértésével az indítványozónak okozott sérelem az új Be. és a régi Btk. szabályainak az együttes alkalmazásával orvosolható, amennyiben az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az esetében fennállnak {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [73]–[75]}.

Budapest, 2018. november 20.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2718/2015.

